

กองพัฒนานโยบายและ
นวัตกรรมทางสังคม

รายงานสถานการณ์ความเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญ "การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ ความท้าทายต่อระบบสวัสดิการสังคมไทย"

ประเทศไทยมีผู้สูงอายุจำนวน 11.6 ล้านคน

44 %

ชาย 5.1 ล้านคน

56 %

หญิง 6.5 ล้านคน

กรมกิจการผู้สูงอายุ ข้อมูลสถิติผู้สูงอายุ ณ วันที่ 31 ธ.ค. 63

ผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมากในอนาคต

สศช. คาดการณ์ว่าใน พ.ศ. 2569
ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุ 15 ล้านคน
และ พ.ศ.2581 จะมีผู้สูงอายุ 20 ล้านคน
ประชากรไทย 5 คน จะมีผู้สูงอายุ 1 คน

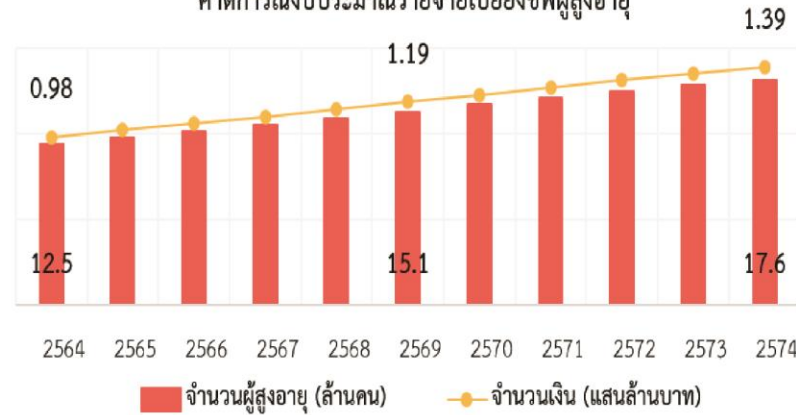
เงินสวัสดิการช่วยเหลือนอกจากภาครัฐ

ผู้สูงอายุที่มีเบี้ยยังชีพเป็นแหล่งรายได้หลัก
มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 22 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด

ที่มา สศช. การสำรวจการทำงานของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2563

คาดการณ์งบประมาณรายจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ที่มา : ข้อมูลคาดการณ์จำนวนผู้สูงอายุ
จากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย สศช.
ประมวลผล โดย กพ.น.ส.พ.น.

เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เป็น 1.19 แสนล้านบาท ใน พ.ศ. 2569 และ เพิ่มขึ้นเป็น 1.39 แสนล้านบาท
ใน พ.ศ.2574 เป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ

ข้อเสนอ

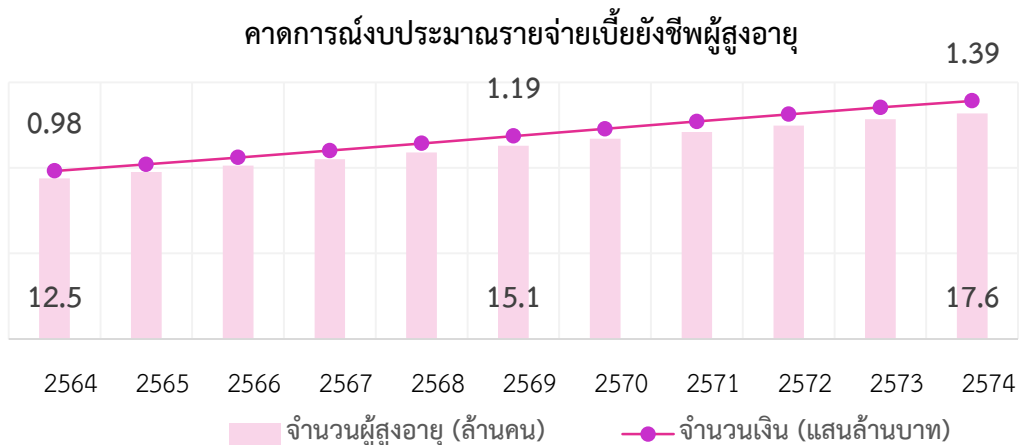
1. คว้อตราเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในอัตราแบบขั้นบันได เนื่องจากผู้สูงอายุยังมีอายุมากจะมีความเสี่ยง
ที่จะเผชิญกับความยากจนมากกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย

2. ขยายอายุการทำงานของผู้สูงอายุในกลุ่มที่มีศักยภาพ มีความพร้อม
และสามารถทำงานได้ และพิจารณาค่าความเหมาะสมของการปรับนิยามผู้สูงอายุ
ให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันที่ประชาชนมีอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี
(Health adjusted life expectancy) สูงขึ้น

3. พัฒนาระบบข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่จะมีในช่วงหลังวัยเกษียณ
 อาทิ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และเงินบำเหน็จบำนาญต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชน
สามารถวางแผนการเงินให้เพียงพอสำหรับดำรงชีพในวัยเกษียณได้
เช่น การพัฒนาระบบ Pension dashboard เป็นต้น

การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ ความท้าทายต่อระบบสวัสดิการสังคมไทย

- ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้สูงอายุสูงถึง 11.6 ล้านคน จำแนกเป็นเพศชาย 5.1 ล้านคน และเพศหญิง 6.5 ล้านคน¹ ทั้งนี้ ผู้สูงอายุมากกว่าหนึ่งในสามยังมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน และผู้สูงอายุที่ทำงานมีจำนวนเพียง 4.7 ล้านคน²
- ผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมากในอนาคต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) คาดการณ์ว่าใน พ.ศ. 2569 หรือในอีก 5 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุ 15 ล้านคน เป็นสัดส่วนร้อยละ 22.4 ของประชากรทั้งประเทศ และใน พ.ศ. 2581 จะมีผู้สูงอายุมากถึง 20 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.4 ของประชากรทั้งประเทศ กล่าวคือในอนาคต ประชากรไทย 5 คน จะมีผู้สูงอายุ 1 คน นอกจากนี้ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิงมากที่สุด มีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยสูงสุดที่ร้อยละ 7.5 ต่อปี โดยใน พ.ศ. 2581 มีจำนวนผู้สูงอายุ 80 ปีขึ้นไปประมาณ 3 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีประมาณ 1 ล้านคน³
- เงินสวัสดิการช่วยเหลือจากภาครัฐ อย่างเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีความสามารถในการหารายได้และมีเงินออมต่ำ จากข้อมูลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเบี้ยยังชีพเป็นแหล่งรายได้หลักมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 22 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด โดยเป็นลำดับสาม รองจากการทำงานที่มีสัดส่วนร้อยละ 31 และรายได้จากบุตร ร้อยละ 35
- คาดการณ์ว่า 5 ปีข้างหน้า เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและแสนล้านบาท โดยใน พ.ศ. 2569 งบประมาณเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจะมีจำนวนสูงถึง 1.19 แสนล้านบาท และใน พ.ศ. 2574 เพิ่มขึ้นเป็น 1.39 แสนล้านบาท เป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ (คำนวณจากอัตราเดิม บนฐานของผู้สูงอายุทั้งหมด)

ที่มา : ข้อมูลคาดการณ์จำนวนผู้สูงอายุ จากการคาดการณ์ประชากรของประเทศไทย สศช. ประมวลผลโดย กองพัฒนานโยบายและนวัตกรรม สป.พม.

¹ กรมกิจการผู้สูงอายุ ข้อมูลผู้สูงอายุ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

² สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจการทำงานของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2563

³ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การคาดการณ์ประชากรของประเทศไทย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553 – 2583.

- **ข้อเสนอ**

เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นสวัสดิการทางการเงินจากภาครัฐ ที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือและปกป้องผู้สูงอายุที่ยากจนและมีความสามารถหารายได้ต่ำ ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ภายใต้ความต้องการขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ ส่งผลให้งบประมาณด้านการจัดสวัสดิการสังคมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และอาจกระทบต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในอนาคต ซึ่งการรับมือกับความท้าทายของความเสี่ยงจากงบประมาณดังกล่าว ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินการอย่างครอบคลุม เป็นระบบ ดังนี้

- ✓ คงอัตราเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในอัตราแบบขั้นบันได เนื่องจากผู้สูงอายุยิ่งมีอายุมากจะมีความเสี่ยงที่จะเผชิญกับความยากจนมากกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย
- ✓ ขยายอายุการทำงานของผู้สูงอายุในกลุ่มที่มีศักยภาพ มีความพร้อม และสามารถทำงานได้ และพิจารณาความเหมาะสมของการปรับนิยามผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันที่ประชาชนมีอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (Health adjusted life expectancy) สูงขึ้น เพื่อลดผลกระทบจากความเสี่ยงทางการคลัง
- ✓ พัฒนาระบบข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่จะมีในช่วงหลังวัยเกษียณ อาทิ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และเงินบำเหน็จบำนาญต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถวางแผนการเงินให้เพียงพอสำหรับดำรงชีพในวัยเกษียณได้ เช่น การพัฒนาระบบ Pension dashboard เป็นต้น